

Opschalen nachtvlindermeetnet

Opschalen nachvlindermeetnet

Opschalen nachtvlindermeetnet

Tekst

Henk de Vries en Jurriën van Deijk

Met medewerking van

José Kok, Roy van Grunsven, Titia Wolterbeek, Liesbeth van Agt

Rapportnummer

VS2020.041

Projectnummer

P-2019.009

Productie

De Vlinderstichting
Mennonietenweg 10
Postbus 506
6700 AM Wageningen
T 0317 46 73 46
E info@vlinderstichting.nl
www.vlinderstichting.nl

Subsidieverstrekker

Prins Bernhard Cultuurfonds

Deze publicatie kan worden geciteerd als

De Vries, H.H., Kok, J., Van Deijk, J.R. (2020) Opschalen nachtvlindermeetnet. Rapport VS2020.041, De Vlinderstichting, Wageningen.

Trefwoorden

Nachtvlinders, LedEmmer, nachtvlinderval

November, 2020

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd/en/of openbaar gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van De Vlinderstichting, noch mag het zonder een dergelijke toestemming gebruikt worden voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting	4
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
Hoofdstuk 2 Resultaten	6
Hoofdstuk 3 Conclusie.....	8
Bijlage 1 Gebruiksaanwijzing voor de nieuwe LedEmmer	9
Bijlage 2 Informatie voor passanten	10

Samenvatting

De Vlinderstichting heeft een nachtvlinderval ontworpen die een nieuwe mogelijkheid biedt om het meetnet nachtvlinders uit te voeren. Dankzij het project Opschaling Nachtvlindermeetnet hebben we het gebruik van dit nieuwe product kunnen stimuleren. Het ontwerp was grotendeels gereed; door dit project konden de laatste punten worden afgerond en de productie in werking worden gezet.

Van de LedEmmer werden in eerste instantie 330 exemplaren geproduceerd; dit aantal werd later uitgebreid naar 1000. Deze toename in het aantal LedEmmers is ook terug te zien in het aantal getelde meetpunten per jaar. Terwijl dit er in 2018 nog maar 166 waren, is dit in 2020 gegroeid naar 566 meetpunten, waarvan 463 met de LedEmmer! Door dit project heeft De Vlinderstichting het meetnet nachtvlinders enorm kunnen uitbreiden.

Hoofdstuk 1 Inleiding

De Vlinderstichting heeft een nachtvlinderval ontworpen die een nieuwe mogelijkheid biedt om het meetnet nachtvlinders uit te voeren. Dankzij het project Opschaling Nachtvlindermeetnet hebben we de productie van het nieuwe ontwerp aanzienlijk kunnen ophogen. Het ontwerp was grotendeels gereed; door dit project konden de laatste punten worden afgerond en de productie in werking worden gezet.

De nachtvlinderval bestaat uit een emmer met trechter, lamp en energiebron (figuur 1). De voordelen van het nieuwe model is dat het makkelijk transporteerbaar is en er geen stroomkabel nodig is: stroom komt van een powerbank. De lamp wordt automatisch aan- en uitgeschakeld. Dit ontwerp maakt het overbodig om 's nachts op te blijven: de vlinders worden naar de emmer gelokt met behulp van de lamp en worden 's ochtends weer losgelaten. Daarnaast is een belangrijk voordeel dat door middel van deze gestandaardiseerde aanpak de verkregen gegevens van nachtvlinders zeer geschikt zijn om te gebruiken bij het berekenen van nachtvlindertrends. Na wat eerdere variaties van de naam en schrijfwijze kreeg dit product de naam 'LedEmmer'.

Hoofdstuk 2 Resultaten

De productie van de LedEmmer bestond in eerste instantie uit 330 exemplaren. Later is dit uitgebreid naar 1000 exemplaren. Deze toename in het aantal LedEmmers is ook terug te zien in het aantal getelde meetpunten per jaar. Terwijl dit er in 2018 nog maar 166 waren, is dit in 2020 gegroeid naar 566 meetpunten, waarvan 463 met de LedEmmer!

De nieuwe nachtvlinderval is geproduceerd door Amfors, een sociale werkplaats in Amersfoort. Het doel was om een eerste set van 300 exemplaren te produceren. Omdat de plastic 'vleugels' gemaakt werden van grote platen, waarbij drie vleugels nodig zijn per LedEmmer, bleek het handig om te mikken op een eerste serie van 330 LedEmmers. In de periode mei – augustus 2019 werden deze geproduceerd. Ze werden verpakt in dozen complete met alle benodigde materialen. Ontvangers van deze doos hoefden alleen maar de powerbank en te laden en konden direct aan de slag met nachtvlinders tellen. Het pakket bevatte:

- een emmer van 30 liter beplakt met twee informatieve stickers;
- een deksel;
- een trechter;
- twee eierdozen;
- een lamp bevestigd aan een sensor en drie doorzichtige plastic vleugeltjes;
- een gebruiksaanwijzing (bijlage 1).

Ook de verzendingen werden door Amfors uitgevoerd. Het project was bedoeld voor mensen die deel willen nemen aan het nachtvlindermeetnet. Daarom kon iedereen die aangesloten was bij het meetnet of bij een vlinderwerkgroep een LedEmmer aanschaffen tegen een gereduceerde prijs. De productiekosten werden geschat op € 70,- à € 100,-. Dankzij subsidie van het Prins Bernhard Cultuurfonds kon de LedEmmer aan eerdergenoemde groep mensen beschikbaar worden gesteld voor € 35,-.

In totaal telden in 2019 138 vrijwilligers voor het meetnet nachtvlinders, en in 2020 was dit dankzij de LedEmmers zelfs nog verder gegroeid naar 291 mensen! Ter vergelijking: vóór het gebruik van LedEmmers was dit jaren redelijk stabiel, met als laatste 65 vrijwilligers in 2018. Aansluitend op deze productie werden nog twee keer eenzelfde aantal gemaakt, waardoor aan het einde van 2020 de productie uitkomt op ongeveer 1000 LedEmmers. Helaas kon na de eerste set van 330 LedEmmers geen korting meer worden gegeven omdat de subsidie van dit project was afgelopen. De LedEmmer werd wel bekender, waardoor de vraag naar dit product verder bleef groeien. Deels door particulieren die deel willen nemen aan het meetnet nachtvlinders, deels ook door professionals en boeren die in samenwerking met De Vlinderstichting nachtvlinders willen tellen. Ook vijf gemeenten werken met De Vlinderstichting samen om met vrijwilligers nachtvlinders te tellen: Ede, Amersfoort, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug en Oost Gelre. Momenteel heeft het nachtvlindermeetnet 566 deelnemers, 463 daarvan maken gebruik van de nieuwe LedEmmer.

Tabel 2.1. Informatie van het nachtvlindermeetnet.

Jaar	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal aantal getelde meetpunten	72	52	57	55	166	295	566
Waarvan met LedEmmer	0	0	0	0	1	170	463
Totaal aantal vangnachten	1719	1334	1294	1450	1674	3016	7137
Aantal unieke waarnemers	51	40	45	42	65	138	291

Het aantal nachtvlindertellingen is door de uitbreiding van het meetnet de afgelopen twee jaar enorm toegenomen; figuur 2.1 toont enkele resultaten. Met behulp van de succesvolle LedEmmer heeft De Vlinderstichting diverse projecten kunnen opstarten. Hierbij zijn onder andere vijf projecten in samenwerking met vijf eerdergenoemde gemeenten, waar bewoners zelf gaan kijken naar biodiversiteit, en boeren meten zelf met drie LedEmmers de biodiversiteit op hun bedrijf en de effecten van bepaalde maatregelen. In een van de gemeenteprojecten is door een deelnemer in Amersfoort zelfs een zeldzame nachtvlinder gevonden, de sint-janskruiduil (zie figuur 3.1).

Hoofdstuk 3 Conclusie

Door dit project heeft De Vlinderstichting het meetnet nachtvlinders enorm uit kunnen breiden. De LedEmmer blijkt handzaam en eenvoudig in het gebruik te zijn.

Dit project heeft een enorme opschaling van het nachtvlindermeetnet mogelijk gemaakt. Hierdoor heeft het meetnet nachtvlinders sinds 2018 400 extra meetpunten gekregen en De Vlinderstichting 226 extra nachtvlindervrijwilligers. De LedEmmer biedt veel voordelen ten opzichte van andere methoden doordat deze handig werkt, geen stroom vraagt en er overdag geteld kan worden. Doordat er daarnaast sinds enkele jaren een app beschikbaar is voor de determinatie van nachtvlinders, ObsIdentify, is het gemakkelijk voor nieuwe mensen om te starten met het kijken naar nachtvlinders.

Naar verwachting zal De Vlinderstichting de komende jaren blijven profiteren van deze nieuwe methode. In hoeverre nieuwe mensen de LedEmmer langdurig zullen blijven gebruiken zal nog moeten blijken, maar voorlopig wordt deze ontwikkeling als zeer succesvol beschouwd. Een van de kansen die wij nu nog zien is de uitbreiding van met LedEmmers in natuurgebieden, waarbij zeer waarschijnlijk nóg meer vrijwilligers worden betrokken.

Figuur 3.1. Sint janskruiduil. Foto Tom van Noord, Amersfoort.

Bijlage 1 Gebruiksaanwijzing voor de nieuwe LedEmmer

Handleiding led-emmer

Gefeliciteerd! U heeft een led-emmer met toebehoren ontvangen. Deze is ontwikkeld om op een eenvoudige manier nachtvinders te tellen en zo het meetnet nachtvinders uit te breiden. Niet alleen in tuinen, maar juist ook in natuurgebieden en het agrarisch gebied. Het grote voordeel ten opzichte van andere telmethoden is dat er geen netstroom aanwezig hoeft te zijn, waardoor hij ook op plekken zonder stroom gebruikt kan worden. Wilt u hem in een natuurgebied plaatsen, vraag dan wel eerst toestemming aan de terreineigenaar. Wilt u hulp bij het plaatsen van de val buiten uw tuin, laat het ons dan weten. Een lijst met natuurgebieden en hun contactpersonen is te vinden via: <https://www.verspreidingsatlas.nl/vergunningen/>

Deze led-emmer is samengesteld door Amfors, een Amersfoorts bedrijf met een sociale werkplaats.

De led-emmer bestaat uit de volgende onderdelen:

- een emmer met deksel met een rond gat erin, waar de trechter op kan.
- een powerbank met snoertje met USB aansluiting om hem op te laden via een USB-lader (niet bijgevoegd).
- twee eierdozen die rechtop in de emmer gezet kunnen worden zodat de

Bijlage 2 Informatie voor passanten

De LedEmmer heeft een sticker, zie hieronder, waardoor voorbijgangers weten waarvoor deze lamp is bedoeld.

Lamp om nachtvlinders te lokken

Het blauwe licht van deze LED-emmer trekt 's nachts vlinders aan. Elke ochtend worden de vlinders geteld en daarna weer losgelaten.

Deze tellingen worden gedaan in het kader van het meetnet nachtvlinders van De Vlinderstichting. Hoe meer we weten over nachtvlinders, hoe beter we ze kunnen beschermen.

Ga voor meer informatie naar:
[www.vlinderstichting.nl/
landelijk-meetnet-nachtvlinders](http://www.vlinderstichting.nl/landelijk-meetnet-nachtvlinders)

Deze lamp laten staan a.u.b.

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

De
Vlinderstichting